ÜMMÜ ÜMARE (Nesîbe binti Ka'b) (radıyallahü anha)

Gazâlarda gösterdiği kahramanlıklarıyle meşhûr olan, kadın sahâbîlerden. Hazrec kabilesinden olup, Medine'nin ileri gelen ailelerinden Mazin bin Neccâr'ın evlâdındandır. Annesi, Rebâb binti Abdullah'tır. Tahminen Milâdî 573 yılında doğdu. İkinci Akabe bîatında bulunarak zevciyle birlikte Müslüman olmakla şereflendi. İlk önce müslüman olan Medineli iki kadından biridir. Zevci Ensâr'dan Zeyd bin Âsım (radıyallahü anh)'dır.

Zeyd (radıyallahü anh)'dan, Abdullah ve Habîb isminde iki oğlu vardı. Her iki oğlu da Bedir Savaşına katıldı. Diğer gazâların hepsine birlikte iştirâk ettiler. Hazreti Zeyd'in vefâtından sonra Ümmü Ümâre (radıyallahü anha) Guzeyye İbni Amr'la evlendi. Bu zattan da oğlu Temim ve kızı Havle dünyâya geldi. Müseylemet-ül-Kezzâb'la yapılan savaşa da katılan Ümmü Ümâre'nin (radıyallahü anha) ne zaman vefât ettiği bilinmemektedir. Ancak Medine'de vefât etmiş, Bâki' kabristanına defn edilmiştir.

Uhud gazâsına zevci Zeyd bin Âsım, oğulları Habîb ve Abdullah (r.anhüm) ile birlikte katılarak, şecaat ve kahramanlıklar gösterdi. Gazilere su dağıtmak ve yaralarını sarmak vazîfesiyle katıldığı savaşın en şiddetli bir anında, Resûlullah'a (aleyhisselâm) saldıran bir müşriki (puta tapan) atından aşağı düşürüp öldürdü. Ok, kılıç ve kalkan kullanarak düşmana saldırırken kendisi de bir kaç yerinden yaralandı. Yaralı haliyle zevci ve oğullarını savaşa teşvik etti. Düşman, Resûlullah'a (aleyhisselâm) hangi istikâmetten saldırırsa, hemen zevci ve oğullarıyla oradan müdâfâ ederdi.

Nesibe (Ümmü Ümâre) (radıyallahü anha) der ki: Gündüzün başlangıcında Uhud'a vardım. Halk ne yapıyor bir bakayım dedim. Yanımda bir kırba ve içinde su vardı. Resûlullah'ın yanına kadar gittim. Kendisi, o sırada Eshâbı arasında bulunuyordu. Bu zamanda müslümanlar savaş üstünlüğünü devam ettiriyorlardı.

Müslümanlar dağılmaya başlayınca, Resûlullah'ın yanına vardım. Çarpışmağa koyuldum. Kılıçla, okla müşrikleri Resûlullah'tan uzaklaştırmağa çalıştım, yaralandım. Resûlullah'ın yanında on kişi kalmamıştı. Ben, oğullarım ve kocam, Resûlullah'ın önünde çarpışıyor, müşrikleri ondan uzaklaştırıyorduk. Resûlullah, benim yanımda kalkan bulunmadığını gördü. Yanında kalkan bulunanlardan birisine: "Ey kalkan sahibi kalkanını, çarpışana bırak" dedi. Bırakınca, onu Resûlullah aldı. Ben de Resûlullah'dan alıp onunla korundum.

Bize ne yaptılarsa süvariler yaptılar. Atlı bir adam gelip, bana vurdu. Kalkanımla korundum. Ben de onun atının ayaklarına kılıç çaldım. At arka üstü yıkılınca Peygamberimiz aleyhisselâm: "Ey Ümmü Ümâre'nin oğlu! Annene, annene yardım et!" diyerek oğlum Abdullah'a seslendi. Ümmü Ümâre'nin (radıyallahü anha) oğlu Abdullah İbni Zeyd (radıyallahü anh) anlatır: "Uhud günü sol kolumdan yaralanmıştım. Beni hurma ağacı gibi upuzun bir adam vurmuştu. Resûlullah: "Yaranı sar" buyurdu. Anam yanıma geldi. Yanında yaraları sarmak için bulunan hazır bezlerle yaramı sardı. Resûlullah durmuş bana bakıyordu. Annem, yaramı sardıktan sonra, bana "Kalk yavrucuğum! Müşriklerle çarpış" dedi. Resûlullah efendimiz de: "Ey Ümmü Ümâre! Senin katlandığın, dayanabildiğin şeye, herkes katlanabilir, dayanabilir mi?" buyurdular.

Beni yaralayan müşrik o sırada oradan geçiyordu. Resûlullah, "İşte oğluna vuran şu adam!" dedi. Annem, hemen onun önüne geçip bacağına vurup çökertti. Resûlullah'ın mübârek dişleri görünecek kadar gülümsediğini gördüm. "Hamd olsun Allah'a ki, seni düşmanına muzaffer kılıp, gözünü aydın etti. Öcünü almayı sana gözünle gösterdi"buyurdu.

Peygamberimiz (aleyhisselâm) Ümmü Ümâre'nin oğlu Abdullah'a "Ey Ümmü Ümâre'nin oğlu" diye seslendi. Hazreti Abdullah "Buyur yâ Resûlallah" deyince ona "At" dedi. Abdullah (radıyallahü anh) önünde gitmekte olan atlı müşrike bir taş attı. Taş, atın gözüne değince at ürktü ve at da, atlı da yere yıkıldı. Abdullah (radıyallahü anh) taşa tutup o müşriki yaraladı.

Ümmü Ümâre (radıyallahü anha) Uhud'dan başka, Hudeybiye, Hayber Umret-ül-kaza, Huneyn ve Yemâme gazâlarına da katıldı. Biatü'r-rıdvân'da hazır bulunmakla şereflendiler. Oğulları Habîb ve Abdullah'da Peygamber efendimizin bütün gazâlarına iştirâk ettiler. Uhud Savaşı sırasında İbni Kamia isminde bir müşrik Peygamberimize (aleyhisselâm) saldırdı. Peygamberimizi (aleyhisselâm) mübârek başından yaraladı. Ümmü Ümâre (radıyallahü anha) İbni Kâmia'ya saldırdı, İbni Kâmia, Ümmü Ümâre'nin darbesiyle ağır yaralandı. Nesibe hâtun bu savaşta oniki onüç yerinden yaralanmıştı. Bunlardan en ağırı, İbn-i Kâmia'nın boynunda açtığı yaraydı. Resûlullah efendimiz oğlu Abdullah'a bu yarayı sarmasını emrettiler. "Ev halkınızı Allah mübârek kılsın; senin annenin makamı filan ve filanların makamından

hayırlıdır. Allah sizin ev halkınıza rahmet etsin!” buyurdu. Bu yara bir sene tedâvi gördükten sonra iyileşti.

Nesibe hâtun, Peygamberimize (aleyhisselâm): “Yâ Resûlallah Allahü teâlâya duâ et de Cennette sana komşu olalım!” dedi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) “Allahım! Bunları, Cennette bana komşu ve arkadaş et” diye duâ etti. Bunun üzerine Ümmü Ümâre: Bu bana kâfidir. Artık dünyâda ne musîbet gelirse gelsin! (hiç ehemmiyeti yok) dedi.

Müseylemet-ül-Kezzâb, yalancı peygamberlik iddiasıyla ortaya çıkınca, Ümmü Ümâre’nin (radıyallahü anha) oğlu Habîb İbni Zeyd (radıyallahü anh) elçi olarak gönderildi. (Veya Amman’dan Medine’ye gelirken esîr düştü.) Müseyleme, kendisinin peygamberliğini kabûl etmesini istedi. Habîb (radıyallahü anh), onu tasdîk etmeyince, tek tek uzuvları kesilerek şehîd edildi. Ümmü Ümâre Müseyleme’nin ölümünü göstermesi için Allah’a duâ etti. Yaşı altmışın üzerinde olmasına rağmen oğlu Abdullah’la beraber Yemâme Savaşına iştirâk etti. Savaşın şiddetli bir anında Müslümanların dağılmaya başlamaları üzerine, kılıcını çekerek düşmana hücum etti. Oniki yerinden yara aldı. Müseyleme’yi de yaraladı. Ümmü Ümâre’nin oğlu Abdullah’ın da bulunduğu bir grup müslümanın önünden atla kaçmaya çalışan Müseylemet-ül-Kezzâb, Hazreti Vahşi tarafından mızrakla vurularak öldürüldü. Ümmü Ümâre (radıyallahü anha) bu savaşta kolunun birini kaybetti. İslâm ordusunun kumandanı Hâlid bin Velîd (radıyallahü anh) kendisiyle yakından alâkadar oldu. Yaralarını sardırdı.

Bir gün Resûlullah (aleyhisselâm) Ümmü Ümâre (radıyallahü anha)’nın evine teşrîf ettiler. Hazreti Ümmü Ümâre de yemek ikram etti. Resûlullah efendimiz “sen de ye” buyurdular. O da oruçlu olduğunu arz etti. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, “Oruçlu kimsenin evinde ne yenirse, hep melekler kendisine selâm gönderirler” buyurdular.

Hazreti Ebû Bekir de hilâfeti zamanında kendisini evinde ziyâret eder, hâlini hatırını sorardı. Hazreti Ömer zamanında, bir savaşta elde edilen ganîmetler içinde kıymetli kumaşlar da vardı. Bunların en kıymetlisi olan altın sırmalı bir gömlek-şalvar Hazreti Ömer’e isâbet etti. Herkes gelinine veya hanımı Hazreti Ali’nin kızı Ümmü Gülsüm’e verecek diye beklerken Ömer (radıyallahü anh), “Bu elbiseye Ümmü Ümâre herkesten daha layıktır” buyurdu ve arkasından, “Resûlullah efedimizden duydum, buyurdular ki: “Savaşta ne tarafa baktımsa hep Ümmü Ümâre, hep Ümmü Ümâre’yi gördüm” dedi. Elbiseyi Ümmü Ümâre (radıyallahü anha) ya gönderdi.

Ümmü Ümâre’den (radıyallahü anha) Abbad İbni Temim, Haris İbni Abdullah İbni Ka’b, İkrime ve Leylâ hadîs rivâyet etmişlerdir.

1) İbn-i Hişâm, cild-3, sh. 82

2) Tabakât-ı İbn-i Sa’d cild-8, sh. 412

3) El-İsâbe, cild-4, sh. 479

4) El-İstiâb, cild-4, sh. 475

5) Vâkidî, cild-1, sh. 209

6) Müsned-i Ahmed bin Hanbel, cild-6, sh. 439